

F
**FRANCESCA
ALIERN**

**DARRERE ELS
SEUS TALONS**

Notes de color

Notes de Color — 87

DARRERE ELS SEUS TALONS

FRANCESCA ALIERN

Cossetània
EDICIONS

Primera edició: març del 2018

© del text: Francesca Aliern Pons

© d'aquesta edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: 3 × Tres

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-719-5

DL T 188-2018

*Per a la Kiara, que sense paraules m'ha mostrat sentiments
que fins ara romanien adormits. Sense esperar res a canvi m'ha donat
amor, fidelitat i companyia en hores de fosca i cansament.
T'estimo, Kiara!*

No era un desvari qualsevol. El neguit s'havia fet insuportable. Era un tremolor que li sacsejava tot el cos i li malmetia les seues forces, que fins allavons mai no l'havien traït d'aquella manera. Era tanta l'ansia que el dominava que per no res hauria esclafit a plorar com una criatura. Tot el llarg jorn era una espera insuportable que li accelerava els batecs dels polsos i el feia trontollar. Semblava mentida que per un moment de res hagués perdut la serenor habitual i que arribés a embogir com una bèstia feréstega.

La seua trajectòria al poble era ben sabuda de tothom. Fill de pares pagesos i de ment oberta, que van pensar que la terra, any rere any, donava menys per menjar i cobrir les despeses de la família. Ben mesurada la situació, van decidir sacrificar-se i deixar que ell, únic hereu de casa, no faltés ni un sol dia a l'escola, perquè era de precepte que aprengué de lletra i de números. Molts xiquets de la seua edat ja havien començat a estudiar a l'institut de Tortosa. Malgrat que altres, amb menys recursos, continuaven xafant terrossos, arreplegant olives i garrofes i aprenent a fer gavells en temps d'esllemenades. Ell, no; no li calia. Els pares li deien sovint que el seu destí i la seua fortuna eren al poble. No tenia per què anar a descobrir les Amèriques, que ja feia un grapat de segles que Cristòfol Colom les havia ataüllat i conquerit, això deien.

L'oncle Cintet i la seua dona Dolorettes, en acabar la guerra, van obrir una tenda de comestibles i, encara que es veien obligats a fiar molt de gènere a la clientela, es guanyaven força bé la vida. I, com que no tenien fills, van dipositar la confiança en ell i li van fer saber que, en morir el

matrimoni, heretaria tots els seus béns. A canvi, els havia d'assistir fins al darrer dia de la seua vida i, tal com estava manat, sense descuidar la neteja personal i de casa, donar comptes dels guanys de la botiga i que el menjar no els fes falta a les hores de costum. I, és clar, la malfiança dels tiets feia que no arribés mai el moment que el notari els redactés com Déu manava les darreres voluntats en document legal.

Quan el van assabentar que podria ser l'amo absolut d'una fortuna digna de consideració era massa jove i ho veia tot pla com el llit del riu que fregava les parets del poble. Amb la butxaca plena moltes noies es deixarien festejar per aquell masquet una mica catxo, però de rostre agradable i de conversa simpàtica. El que li sobraven eren balladores, morenes i rosses, guapes i altres que no ho eren tant. Es deixava estimar d'una manera fantasiosa. Res físic, per descomptat, ja que encara estava embolicat enmig de l'adolescència i no tenia les coses gaire clares. El primer era la responsabilitat, la màxima prioritat, sense córrer ni voltar pels carrers com una tòtina cercant l'aprovació de les xicotes...

Com que vestia sempre roba com la dels nois més afavorits del poble, les seues amigues sempre volien ballar amb ell i riure-li totes les gràcies. Ell arribava a casa més esvanit que un tito i de pensament les rebutjava a totes. Era molt jove i el llibre de la seua vida encara estava ancorat a les beceroles. Vist que l'oncle Cintet solia matinar per tenir oberta la tenda a una hora convenient, ell es quedava a dormir a casa dels tiets per comoditat de tots i perquè la tia Dolorettes a cada moment li deia que els feia molta companyia.

Amb tot, ell es trobava massa lligat amb aquell tipus de vida que no havia elegit. Com a bon fill, però, havia acceptat les decisions dels seus progenitors. Son pare, que era germà de l'oncle Cintet, l'aconsellava amb tota la bonesa del cor i de l'experiència amb què de mica en mica l'havia dotat la vida.

—La tieta Dolorettes és més pesada que un any sense pa —li deia el pare quan podien gaudir d'instantos d'intimitat a soles—. Però has de tenir mà esquerra... Li dius a tot que sí i després fas el que et vinga de gust. Ella i el seu home van començar amb una tenda de mala mort i ja veus ara com naveguen, a tota pastilla. Fan els diners a palades. Al poble poca competència i, com que ells solen fiar la clientela, la gent els és fidel. I si tu et portes bé, ajudant-los en tot el que pugues i cuidar-los

quan siguen grans, quan tanquen els ulls per embolicar-se dins la caixa, tu seràs un home ric. El més ric del poble. Tons tiets sempre han sigut del puny tancat. I, per casar-te, busca't una dona amb solvència econòmica. Si t'ajuntes amb qualsevol xicoteta estàs perdut. Les que més han patit són les que no donen valor als diners i els gasten sense fre. Unes *perde casas*, això és el que són, així que ull viu i no val encantar-se.

Son pare, quan engegava aquella mena de solfes, li feia agafar mareig. Només sabia parlar d'herències, de diners i de casaments per interès. Ell sabia que la seua intenció era bona, que li desitjava una vida sense estretors, que disposés d'un bon compte al banc, que no passés anys òrfens de collites i amb por de no allargar més el braç que la màniga.

Sa mare era més tranquil·la i plena de sentit comú. També li feien gràcia els diners de sons cunyats, però sabia relativitzar-lo, aquell tema. La vida era experta a obrir camins de riquesa i glòria, però també, sense esperar-ho, els bescanviava per senders plens de tortuositats calamitoses i llàgrimes que formaven rierols imparables. I, com que ella no manava, ni entenia el poder dels enigmes de la vida, que fos el que Déu volgués. Tot el que era regit per l'ànima, cosa sagrada, invisible però punyent, era millor mantenir-ho en silenci i no faltar-li mai el respecte. Era més encertat mossegar-se la llengua ans de cometre una barbaritat greu que no es pogués corregir.

—Jo només vull el teu propi benestar, fill —solia dir-li amb veu dolça i una humilitat que el desconcertava—. Com totes les mares, jo també reso perquè no et calga treballar tant com a natros, que ens hem passat la vida damunt la terra. Per això vam decidir que no havies de faltar cap dia a l'escola i que anesses al repàs que el mestre fa cada tarda a casa seua. I ara que els oncles et tracten com si fosses l'hereu, ton pare i jo estem plens de satisfacció.

Sempre era la mateixa cançoneta. L'havia après de memòria i ja li relliscava pertot arreu. En canvi, el pare ja no li deia ni un mot d'aquella música tan repetida. Era un home d'aparença càndida, com si sempre estigués cansat, però realment a l'horta no parava de bregar en tot el dia. A ell, un cop deixat enllestit l'assumpte del noi amb son germà, ja no li calien més paraules. Des d'un primer moment, quan va fiançar-lo a casa dels parents, es va oblidar de la retòrica i de martiritzar-lo més.

Ell, l'hereu de casa Ponsa, que havia sigut batejat amb el nom d'Alfons, com son iaio matern, de tant en tant pensava en tota aquella manipulació familiar i li venia una sufocació a les galtes com si tingués brases cremant-li el rostre. Solament tenia edat per jugar i no fantasiejava amb aquelles necieses de poca solta. Era clar que a casa els tiets gaudia de millor manduca i vestia com un dandi. Li compraven les millors sabates i calcetins de cotó, camises de moda i pantalons de pana fina. Per contra, tenia menys hores per passar-les xalant amb els seus amics.

En haver complit els catorze anys era de precepte abandonar l'escola pública. I amb això es desempallegava, també, de la càrrega que suposava cantar cada dia i seriosament el *Cara al sol*. Recordava que algun cop els agafava, als alumnes, un rampell de riure i, si no es podien contenir, eren castigats i el mestre els obligava a netejar els pupitres carregats de tinta resseca i altres taques poc agradoses.

La seua estrena a la tenda dels tiets va ser molt feixuga. Durant molt de temps anava pel recinte com un titella. La tieta Dolorettes li transmetia molta basca corporal, que potser tenia molt a veure amb el seu nom, però en grau superlatiu. No parava de reptar-lo, de fer-li canviar el gènere d'un lloc a l'altre, de manar-li netejar el mostrador i de recordar-li que calia saludar la clientela amb una rialla hipòcrita. Tot allò el descomponia.

—Cal que treballes amb astúcia, Alfons. La gent reclama un tracte agradable i disciplinat. Quan traspassen el brancal i xafen el carrer, mentalment els dius el que vulgues, fins i tot que no són fills de sa mare. Ja m'entens... Fes una mica de comèdia, que això no et farà mal. El que necessitem és que continuen venint a aquesta casa i s'hi deixen els quartos.

Ho deia amb veu de manífassera, i ell, en pocs dies, ja es va adonar que, a la tenda, si feia cas a la tieta les passaria putes. Però quan s'aturava a pensar en el futur que li esperava amb els pares, arrupia el morro i engolia la saliva acumulada dins la boca.

La tieta era més aviat menuda, però desbordava vitalitat i mostrava uns reflexos musculars comparats als llamps. Era prima de cos i treballadora amb escreix. Portava els seus cabells platejats acuradament recollits amb un monyo que li descansava damunt la nuca. La roba que vestia sempre era impol·luta. Neta com una patena i planxada fins a la més

mínima arruga. Tenia els ulls petits però escrutadors al màxim i, cosa estranya, tenia amb sa cunyada lligams d'afecte sincers, com si fossen germanes, la qual cosa agradava als seus respectius marits. L'oncle era robust, massa treballador i obedient. En aquella casa, sens dubte, manava la dona. Amb ell era afectuós i l'instruïa amb paraules suaus i reflexives. En cap moment aixecava el to de veu i de vegades reien tots dos amb una complicitat extraordinària. Res del que li manava d'entrada no el podia fer angoixar.

Els diumenges anava a dinar a casa seua i els deïa a sons pares que a cada jorn que passava tenia més domini de la situació, de totes les tasques a fer a la tenda, que cada poc temps era ampliada per donar cabuda a tot tipus de gènere, tot incloent-hi roba i calçat, ferramentes, sabó perfumat i colònies de fragàncies variades. La clientela no defallia. I la Dolorettes de l'ànima, actriu inimitable, utilitzava un quadern gruixut per anotar-hi els deutes i l'apartat dels pagaments a termini. Molts vilatans, gràcies a pagar gènere d'aquesta manera, podien rebaixar de mica en mica i setmanalment, en forma de petites aportacions, les necessitats més peremptòries. Roba per a les criatures i calcer per a tota la família. La dona ja sabia com cobrar-se els interessos. Augmentava un poc el preu de venda al públic discretament i tots hi sortien guanyant. A ell li regalaven cinc duros els dies de festa perquè pogués anar al cinema, comprar-se un refresc i alguna bossa de cacauets i xufes remullades, que sovint compartia amb amics menys afortunats.

A mesura que passava el temps, ja no calia que la tieta l'estigués observant a cada moment ni li manava més feina de la que realment podia dur a terme. Menjava com un rei, perquè ella era amiga de la bona manduca i del cafè amb unes gotetes d'anís després de dinar. No el perdonava. Deïa que l'omplia d'energia i que l'alliberava dels maldecaps que sovint no la deixaven descansar.

—Qualsevol dia aquesta barreja amb toc anisat la farà ballar sola—li deïa l'oncle quan els dos eren a soles—. Cada dia decanta una mica més l'ampolla i al final ja no ho controlarà.

A ell li feien gràcia, aquelles observacions, però realment era cert que la dona deixava de ser avara l'estoneta d'encabat de servir-se aquell aiguardent gandesà que venien a granel i que els parroquians només compraven durant les festes assenyalades.

Ell, l'Alfons, no parava de riure i quan, al capvespre, es podia escapar una estona, es reunia amb els seus amics per sentir-se lliure i xarrar sense mesura de comentaris que la tieta hauria censurat. Fora de la tenda es mostrava com en realitat era, extravertit, amb ganes de xalera i ple de vida. No era diferent dels altres nois, que ja es fixaven en les noies i que de vegades els deien alguna bajanada per esparverar-les, encara que elles, quasi sempre, demostraven estar curades d'espants i els plantaven cara.

Un dia qualsevol, en plena tardor i mentre els arbres de l'horta es quedaven sense el fullam terrós que anunciava l'inici del temps de fresca, una clienta de morro fort i maneres toves, amb paraules malintencionades, va voler esbrinar el darrer esdeveniment ocorregut al poble.

—El tio Pep de Grenya, a pesar dels anys que carrega a les costelles, està verd com una ceba. I, pel que es comenta, ha deixat que es posen a viure a la caseta del tros d'oliveres que té més enllà del poble una parella de dones. Mare i filla. Ningú sap com han aparegut per aquí, ni si tenien cap mena de relació amb el tio Pep. Però allí les ha deixat instal·lar-se. La dona deu tenir una quarantena d'anys i la xica sembla força més jove. El pobre vell, que està més sol que la una, igual s'ha embolicat amb la mare. Qui l'ha vist diu que no és persona de fiar. Amb quatre toquejades de cos li farà caure la bava, al pobre Pepe, i després li alleugerirà la cartera. Ja em diràs tu, per refregar-se un moment a les cuixes d'una bandararra...

La venedora Dolorettes no es perdia ni una sola paraula de la batxillera llunguda que no sabia dir res amb un mínim de gràcia.

—No trobo que el tio Pep estiga per a solfes. Potser, en trobar-les ves a saber on, s'ha compadit d'elles. Ja saps tu com són, aquests temps. Després d'una guerra venen molts anys de sequera. Les feines no abunden i cadascú s'apanya com pot.

—Demà les coneixeré jo, aquestes pardales. No em mouré de les vores de la caseta fins que donen senyals de vida. Si els veig la cara, de seguida sabré de quin peu coixegen.

La clienta de comentaris viperins tenia els llavis torçats pel gust interior que sentia per haver portat a la tenda de la Dolorettes una notícia fresca, del dia, com si fos una lletuga d'enciam acabada de collir i que encara no estava a l'abast de tothom. L'escassetat de productes de tota

mena encara feia aparèixer sanglots a la gola de molts pobletans. Encara hi havia massa hortes ermes i deixades de la mà de Déu.

L'Alfons, que no es va perdre ni una sola paraula de la morruda de llengua llarga, va quedar-se a la vora del taulell per veure si la seua oïda captava més informació sobre les nouvingudes al poble. Però sa tia Dolorettes de seguida li va posar l'ull damunt, perquè aquella llavor de juvenesa, en quatre dies, es podia carregar de malícia i no conservar la boca prou tancada.

—Alfons, ves al magatzem i posa en ordre les caixes de fusta. Demà, abans de les nou, les vindran a buscar.

Va marxar cap al magatzem amb el cap catxo. Ja sabia que les caixes no les anirien a buscar fins a la tarda, però que ell allí hi feia nosa. El to de veu de la tieta va ser prou entenedor. Al cap de pocs segons, va escoltar les rialletes de les dos xafarderes. Quedava clar que la cosa per força havia de ser més que interessant i provocadora; per tant, abans del migdia tot el poble coneixeria l'afer que semblava no tenir ni cap ni peus. No era res de l'altre món que dos dones, potser desesperades per la manca d'afectes i de fortuna, haguessen ancorat la seua vida en un poble petit enganxat a l'Ebre. Tal vegada s'hi quedarien a viure, en aquell lloc castigat per la guerra i que encara no havia començat a alliberar-se de les runes i a aixecar noves parets, nous barandats i noves teulades, totes plenes de fissures.

Ensendemà, si li era possible escapolar-se una estona de la feina, s'arribaria a la vella caseta del tio Pep amb companyia d'algun amic. Si tenien una mica de sort podrien veure les bandarres, com les havia anomenat la Josepa punyetera; a ella mai no li faltava el pregó morbós de cada dia.

Ell i un amic, no sabia quin, farien una volta pel tros de terra del tio Pep. L'Alfons ho tenia més clar que l'aigua. A ell no li desagradaven les novetats. Tot el contrari. A la llarga, però, si s'escantava una mica, potser escoltant tota mena de xafarderies a la tenda també acabaria sent un batxiller avantatjat.

